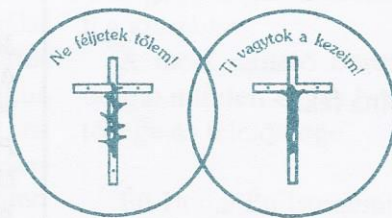

A MÉCSES LELKISÉG LAPJA

2000/április

VII. évf. 1. szám

JUBILEUM 2000. A BÖRTÖNBEN

A börtönpasztorációban, a Mécses Lelkiségben

„Az Emberfia sem azért jött, hogy szolgáljanak neki,
hanem hogy ő szolgáljon...”

(Mt 20,28)

Társaságunk életéből: **Diakónus szentelés**

Leborulva Isten előtt...

Dr. Majzik Mátyás nyá. bv. alezredest, a Társaság elnökét a szegedi Dómban Gyulay püspök úr állandó diakónussá szentelte.

Ha egy barakkban
jöttem volna világra...

Ha gyermekként
egy otthonban neveltek volna fel...

Ha az apám
csak vert volna...

Ha az anyám
utcanő lett volna...

Ma talán kitartott lennék -
Biztos nem tanultam volna teológiát.

A lelencektől
tanultam meg,
hogymint születésemtől
mennyi mindenben volt részem.

A narkósoktól
tanultam meg,
hogymint ifjú koromban
mennyire szerencsés voltam.

A raboktól
tanultam meg,
hogymint életemben
sok minden történt.

Istenem,
talán Te küldtél
a foglyok közé,
hogymint tőlük tanuljak...

(Petrus Ceelen: Rácsok mögött)

Közlemény és köszönet

Köszönjük mindazoknak, akik adójuk 1%-át felajánlották a Társaságunknak! Az így összegyűlt összeget: **16236 Ft**-ot működésünkre fordítottuk. Kérjük a jövőben is a jóindulatukat!

*Mécses Szeretetszolgálat MBpT
elnöksége*

A tartalomból

<i>Msgr. Jan Sikorski</i> Az elítéltek vallási gondozása Lengyelországban és más országokban	4
<i>Pintér Tibor</i> Mécses klub a Szegedi Fegyház és Börtönben . . .	7
<i>Fr. Bakos K. Damján</i> Betekintés a szamosújvári és dési börtönpasztorációba és a dési Mécses Lelkiségi Mozgalom működésébe.	9
<i>Thomas Vlasák</i> Börtönpasztoráció a Cseh Köztársaságban	10
<i>Hajdú Miklós</i> Ökumené a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben	11
<i>Fazekas Margit</i> A Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság országos levelező szolgálata	12
<i>Dr. Lénárd György</i> Katolikus teológiai tanfolyam elítélteknek. . . .	13
<i>Szénási Tamás</i> Ökumenikus Börtönpasztoráció Sátoraljaújhelyen	14
<i>Leonard T. Kosatka</i> A Katolikus Börtönpasztoráció Nemzetközi Bizottsága (ICPPC)	15

Kedves Olvasó!

A Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság anyagi helyzete továbbra is nehéz. A fennmaradásért küzdünk. Szeretnénk megtartani mindazt, ami az elmúlt, lassan egy évtizedben, elértünk. Különösen fontos megítélésünk szerint, hogy a szabadult emberek számára létesített rehabilitációs otthonaink működjenek. Ugyanis ez hitelesítő törekvéseinket és szavainkat leginkább. Ezért továbbra is a legszigorúbb takarékosagra szorulóunk. Ezért, bár a szívünk sajog érte, a folyóiratunkat ez évben is csak a lehetőségek függvényében tudjuk megjelentetni. Az információ folyamatos áramlása érdekében az Internetes web-lapunkat igyekszünk folyamatosan frissíteni, pl. az imaszándékok közzétételét is.

Kérem megértésüket és imájukat.

Dr. Majzik Mátyás főszerkesztő

Dicsértessék a Jézus Krisztus

A fő- és mellékállású börtönlelkészi szolgálat szervezése a végéhez közeledik. Az állam és a történelmi egyházak (katolikus, református, evangélikus és zsidó) tárgyalásaik során megállapodtak a koncepcióban és a büntetés-végrehajtási intézetek vezető lelkészeinek felekezeti elosztásáról. Az érintett egyházak már kijelölték a leendő börtönlelkészeket. Várhatóan a szolgálat 1-2 hónapon belül elkezdheti működését.

Testvéreim!

A börtönpasztorációban új fejezet kezdődik.

Eddig a lelkipásztorok csak önkéntes tevékenységet folytathattak a börtönökben. A mindennapi napi, plébániavezetési feladatuk mellett, sokszor sokadik ráadásként. Örültünk, ha hetente egyszer szentmisét vagy más liturgiát mutathattak be az elítélteknek. Sok helyen ez a lehetőség is csak vágyálom volt... Természetesen voltak egyedi kivételek is, ahol a lelkipásztorok belső indíttatásból, börtönlelkészi hivatásérzet-tudatból már közelítettek a kívánt és elégséges szinthez.

A heti szentmise (vagy istentisztelet) szükséges és nélkülözhetetlen. Koronázta az előző heti erőki-fejtéseinket és feltölt, felkészít a következő hét munkás hétköznapijaira. A vasárnapi szentmise ünnep és ünneplés, melyben a lelkünknek a Krisztussal való találkozást biztosítja az Evangéliumon és az Ol-táriszentségen keresztül. A heti szentmise a börtönpasztoráció számára, a börtönpasztorációban nélkülözhetetlen, de nem börtönpasztoráció.

A börtönpasztoráció a hétköznapi gyakorlatában, az elítéltek körében való nap mint napi együtt-létben, a közöttük élésben valósulhat csak meg. Közöttük élve a hallgatásunkkal (meghallgatni tudásunkkal), a szavainkkal, a kérdésekre adott válaszainkkal (ítéleteinkkel), a cselekedeteinkkel és egész magatartásunkkal mutathatjuk be a számukra az Istent, az Evangéliumot, a keresztény erkölcsöt és értékeket. Közöttük élve, (nem csak irodánkban fogadva őket) a zárkáikat látogatva, velük ott is beszélgetve, a munkahelyi környezetükben és szabadidő foglalkozásaikon is jelen léve, mutathatjuk be a személyválogatás nélküli, a mindig megbocsátó, a végtelenül türelmes, az ellenszolgálatért viszonzást nem kérő, önzetlen krisztusi szeretetet. Közöttük élve, és nem csak a szószékről elhangzó szavaink következtében, válhatunk a fogvatartottak számára hitelessé! Az élő, a cselekvő szeretet az, amely vonzza az elismerést és az elfogadást. Ennek bemutatása

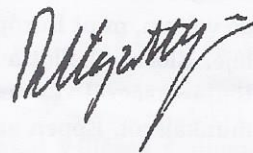
és folyamatos gyakorlása az, mely a szavainkat, az Evangélium igéit kívánatossá és elfogadhatóvá teheti a számukra.

A most születő börtönlelkészi szolgálat – és a benne minden egyes börtönlelkésznek – ez a lehetősége és felelőssége...

Én Uram! Én Istenem! Tudom, hogy a börtönlelkészi szolgálatunk, mellyel megbíztál bennünket a legnagyobb kitüntetés számunkra. Hiszen a társadalom legalacsonyabb szintjén élő bűnösök között, a legnagyobb sötétségben, a legreménytelenebb helyzetben élők között, a személyiségükben is sérült emberek között, a magukba zárkózott emberek körében adtál lehetőséget szolgálni Téged.

Kérlek, áraszd ránk kegyelmedet, adj erőt, bölcsességet, és növeld szeretetünket és szeretni tudásunkat, hogy meg tudjunk felelni a bizalmadnak. Segíts bennünket, hogy alázatosan tudjunk a börtönben élő testvéreink között képviselni Téged!

Amen

Köszönet

Hálás szívvel és meghatottan köszönöm mindazoknak, akik a diakónussá szentelésem alkalmából imádkoztak értem, akik jelenlétükkel megtiszteltek, vagy jókívánásaikat szóban, írásban kifejezték! Így köszönöm a főpásztor atyáknak, a pap és diakónus testvéreimnek, az Igazságügy-miniszter Asszonynak, a Politikai Államtitkár Úrnak, az országgyűlési képviselőknek, az aktív és nyugállományú bv dolgozóknak, tábornok és parancsnok uraknak, főtiszteknek és tiszteknek, a barátainak és minden jóakarató ismerősömmek!

Köszönetem jeléül fogadják diakónusi áldáso-mat:

Áldjon meg Benneteket a mindenható Isten: az Atya, a Fiú és a Szentlélek!

*Dr. Majzik Mátyás
diakónus*

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Msgr. Jan Sikorski vezető börtönlelkész (Varsó, Lengyelország)

Az elítéltek vallási gondozása Lengyelországban és más országokban

Hölgyeim és Uraim!

Első alkalommal veszek részt országukban, engedjék meg tehát, hogy bemutassam börtönpasztorációs életutamat. Ha leszámítom bebörtönöztetésemet a náci fogolytáborban a háború alatt, 1981 karácsonyán léptem át először a börtön küszöbét. Püspököm azért küldött, hogy gondozzam a Szolidaritás elítélt vezetőit. Küldetésem bebörtönzésük idejére szolt.

Először találkoztam a börtönélet problémáival nemzetközi szinten 11 évvel ezelőtt, amikor részt vettem a Katolikus Börtönpasztoráció Nemzetközi Bizottságának Kongresszusán. A konferencia igazán egzotikus jelensége voltam, mint Európa ezen részének egyedüli képviselője. Először hallottam itt a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaságról, és az önkéntesek börtönpasztorációs munkájáról. Éppen akkor kezdhették ismét látogatni a börtönöket papjaink Lengyelországban a Szolidaritás Mozgalom sikeres kampánya kapcsán. Ennek eredményeként Varsóban nemzetközi szemináriumot szerveztem a papok és laikusok közreműködéséről a börtönök ellátásában. Reméltem, hogy a keresztény szolgálat hasonló lehetőségei megnyílnak más országokban is. Ezért meghívókat küldtem a többi ún. kommunista országok püspöki karának. Nagyon gyönge volt a visszhang, az egyik igen pesszimistán hangzott: *Nincs ilyen fajta lelkipásztor tevékenységünk és a jövőben sem várható.* Örömmel konstatom, hogy jobb próféta voltam, mint annak az országnak a püspökei.

A varsói szeminárium után néhány hétre, az egyik előadót a lengyel börtönrendszer főigazgatójává neveztek ki, aki forradalmasította az egész rendszer működési filozófiáját. Közele munkatársává váltam, amikor a lengyel püspöki kar kinevezett a lengyel börtönök fő lelkipásztorává. Azóta már 11 éve tart az én börtönkalandom.

Börtönlelkipásztorok

1980-ban, a Szolidaritás vér nélküli forradalma után megnyíltak a lengyel börtönök a börtönpasztoráció előtt. Eleiben csak a vasárnapi szentmise volt megengedett. Ma már a börtönlelkészek a pasztoráció teljességét

gyakorolhatják: hirdethetik Isten igéjét, ünnepelhetik a szentségek liturgiáit és karitatív munkát is végezhetnek. Így *a hit* a hallásból fakad (Róm 10,17). A lelkész sokféle módon hirdetheti az *igét*. Legtöbbször a szentmise idején. Sokan közülük nem korlátozzák tevékenységüket erre. Összejöveteleket szerveznek, ahol katekizálnak, Bibliát magyaráznak vagy imádkoznak. Karácsony előtt (Adventben) és húsvét előtt (Nagyböjten) lelkigyakorlatokat szerveznek. Az evangelizálás másik hatásos eszköze a személyes beszélgetés, ami után a káplán könyvet, magnó- vagy videokazettát ajándékoz beszélgető társának.

A *liturgia* az Istennel való egységünk jele és megvalósítója, a liturgia, azaz a szentmise és a többi szentség ünneplése. A börtönlelkészek rendszerint szombaton és vasárnap miséznek a börtönökben. A kis börtönökben (100-200 elítélttel) igen magas százalékban látogatják a misét, viszont a nagy börtönökben (kb. 1000 elítélttel) a látogatottság 10% alatt van. A kommunista rendszer idején a 160 lengyel börtön egyikében sem működhetett kápolna, míg ma már a börtönök 3/4-ében kápolna áll.

A szentségek (keresztség, bűnbánat, eukarisztia és bérmálás) gyakorlása nagymértékben attól függ, mennyi időt tölt a pap a börtönzolgálatban. Az elítéltek gyónhatnak legalább karácsony és húsvét előtt. Igény szerint hetente is. Gyakran a püspökök is ellátogatnak a börtönbe, hogy tizenegynéhány fogvatartottat bérmáljanak. A kápolnákat ők szentelik, de nagyobb ünnepeken is megjelennek. A lelkész jelenléte azt jelzi az elítélteknek, hogy bár ideiglenesen ki vannak zárva a társadalomból, de az egyházból nem. Így fejezte ezt ki II. János Pál pápa az egyik lengyel börtön látogatásakor Plockban: *El vagytok ítélve, de kiátkozva nem.* Ez alkalommal még a protokoll szabályát is megsértette és elvegyült a börtön igen veszélyes 300 visszaeső elítélte között testőrök nélkül. A pápa magatartása könnyeket fakasztott szemeikben.

A lengyel börtönlelkészek általában plébánián is dolgoznak. Ez korlátozza idejüket, amit az elítéltekre szánhatnak, viszont jó oldala, hogy támogatást kapnak börtönpasztorációs munkájukhoz a plébániai közösségtől, segíthetik az elítélteket egészen **konkrét módon**,

anyagilag is. Sok segítség érkezik a nővérektől és a kispapoktól.

A börtönlelkészek úgy érzik, hogy feladatuk az örök és a börtönadminisztráció lelki gondozása is, az elítélteké mellett. Így pl. két évvel ezelőtt kezdtük meg az örök évi csensztohovai zárándoklatának szervezését.

A börtönlelkészek munkáját a lengyel fő börtönlelkész egyengeti. Irodája az Igazságügyi Minisztériumban van. Kapcsolatai nagyon jók a börtönigazgatóságokkal. Évente 3-4 konferenciát szervez a lengyel börtönlelkészeknek az Igazságügyi Minisztérium konferencia-termében. A fő börtönlelkész kötelessége az is, hogy képviselje a lelkészeket a nemzetközi fórumokon. A kb. 200 börtönlelkész és munkatársaik munkájának erősítésére a püspökök egyházmegyei börtönlelkészeket neveztek ki. Ezek saját egyházmegyéiken belül koordinálják a börtönpasztorációt, helyi konferenciákat szerveznek és készítik a laikusokat az evangelizáció néhez feladataira.

Nemzetközi kapcsolatok

Lengyelország két olyan nemzetközi szervezetnek is tagja, amelyek börtönpasztorációval foglalkoznak. Egyik a Katolikus Börtönpasztoráció Nemzetközi Bizottsága (ICCPCC), amely a világ országainak börtönlelkészeit fogja össze. Informálisan kezdődött 1950-ben, Londonban alapították meg 1974-ben. Tagsága 94 országból való. Vezetője a japán Leonard Kosatka atya. Háromévenként nemzetközi kongresszust szervez. Lengyelország képviselője először az 1987-es bécsi konferencián vett részt. Képviseletünk magunkat Rómában, 1990-ben és Bovendongban (Hollandia), 1993-ban. A legutóbbi ICCPPC kongresszust Varsóban tartottuk 1996-ban. Érdeemes megjegyezni, hogy ezen a varsói konferencián képviseltette magát a volt kommunista országokból Belarus, Litvánia, Oroszország, Szlovákia és Ukrajna. Ebben az évben Mexikóban rendezik a konferenciát, és remélem, hogy ezen Magyarország képviselője is részt vesz.

A másik szervezet a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság (PFI, Prison Fellowship International). Ez ökümenikus szervezet, amelyet Nixon elnök tanácsosa, Chuck Colson hozott létre. Négyévenként szerveznek kongresszusokat. Szóulban, 1992-ben vett részt ezen a lengyel küldött először. Képviseletünk magunkat Washingtonban is, 1995-ben. A következő kongresszust Bulgáriában szervezik az idén.

Mindkét nevezett szervezetben a lengyel fő börtönlelkész a végrehajtó bizottság tagja, és felelős a szervezet munkájáért a kelet-európai országokban.

A börtönlelkészek és laikusok evangélium-hirdetését a börtönökben nagyra értékelik a börtönrendszerek lengyel és nemzetközi felelősei egyaránt. Egyik bizonyítéka ennek, hogy 1993-ban az Európa Tanács szemináriumot szervezett Lengyelországban a börtönpasztorációról. Ekkor Európa, különösen Kelet-Európa országainak képviselői kicserélhették véleményüket és tapasztalataikat az adott kérdésekben. Felemelő volt hallani az elismerő szavakat a lengyel börtönlelkészek munkájáról.

Laikus önkéntesek

Tíz éve kezdték meg a börtönökben munkájukat a laikusok a börtönlelkészek oldalán. Kezdetben nagyon kevesen és igen bizonytalanok voltak abban, amit tettek. Ma már jól szervezettek és a Testvéri Börtöntársaságot hivatalosan is elfogadja a lengyel állam. Fő céljuk az evangelizáció és az elítéltek gyakorlati segítése. Tagjaik segítenek a börtönpasztorációban a következőkkel:

- katekézissel,
- felkészítik a fogvatartottakat a szentségekre és a szentmisére,
- szervezik a lelkigyakorlatokat, imaösszejöveteleket, bibliai csoportokat, könyvtárakat vallásos audiovizuális programokkal, stb.,
- békítik az elítélteket családjikkal, segítik anyagilag az elítélteket és családjukat, támogatják a szabadultakat munkakeresésben és a lakhatási lehetőségek felkutatásában,
- újabb önkénteseket képeznek,
- nevelő munkát folytatnak a keresztyén értékek terjesztésében, nyomtatványokat jelentetnek meg a Társaság munkájáról,
- zárándoklatokat szerveznek.

Eddig a Testvéri Börtöntársaság spontánul működött Lengyelországban. Miután hivatalosan is bejegyezték, megtalálta szervezeti önazonosságát. Jelenleg minden aktív tag igazolvánnyal rendelkezik. Ezzel erősödik egységtudatuk, de kötelezi is őket, hogy munkájukat rendszeresen végezzék. Minden egyházmegyében az animátor felelős a tagok munkájáért a saját területén. Mindegyik animátor szorosan együttműködik a börtönlelkésszel.

A laikus segítők formálják saját lelkiségüket, imamozgalmakban és imacsoportokban. Évente kétszer lelkigyakorlaton vesznek részt, hogy lelkiségüket formálják. Évente egyszer kongresszust szerveznek, amelyen minden egyházmegye két önkéntessel képviselteti ma-

gát. A meghívottak között vannak a börtönök vezetői, néha még elítéltek is, akik ily módon bizonyítják megtérésük komolyságát.

Egy problémát nem tudunk kezelni jelenleg, ez pedig a börtönből szabadultak gondozása. A jövőben szeretnénk egy házat létesíteni nekik, amelyet önkéntesek vezetnének. Az otthon szükségessége vitathatatlan, látjuk is világosan, hogyan kellene kinéznie. Hiányzanak azonban az anyagiak és azok az egyének, akik az elképzelést valóra váltanák. Úgy véljük, hogy fontos feladataink közé tartozik a folyamatos közreműködés Európa körülöttünk lévő országaival.

Két éve meglátogattam Litvániát, Lettországot, Észtországot, Oroszországot, Belarust és Ukrainát. Múlt évben vendégeskedtem Magyarországon, Romániában és Moldáviában. Örömmel állapítottam meg, hogy a börtönök vezetősége, a mindennapi gyakorlatban nyitott a börtönpasztoráció előtt. Egyedüli kivétel Oroszország, ahol nem engedélyezték a börtön meglátogatását. Ugyanakkor a meglátogatott országokban -, Románia kivételével, túl kevés pap kész az elítéltekkel való munkának szentelni teljesen életét, és nagyon kevés az önkéntes, aki segítené a lelkészeket.

Befejezés

Elmélkedésünk végén egy kérdés jut eszembe, ez pedig az elítéltekkel való foglalkozás eredményességének kérdése. Nem könnyű értékelnünk a vallási szolgáltatások eredményességét. Ha vizsgáljuk a börtönpasztorációt, lelkészek és laikus önkéntesek, nem utolsósorban az elítéltek nyilatkozataira támaszkodunk. Engedjék meg, hogy a sok közül kiragadjak kettőt: „*Sokat vétkeztem, sok bünt követtem el... A börtönben történt meg, miután 17 évre elítéltek, hogy megváltoztattam életemet. Tudom, azért kerültem ide, hogy találkozzam Istennel, megnyissam szívem kapuit előtte, hogy megkérjem őt, lakjon bennem.*” Egy másik elítélt: „*A legfontosabb dolog az, amit Istenről mond nekünk. Tegye ezt jól érthetően!*”

Egy volt visszaeső, aki hosszú időt töltött a börtönben, ma önkéntesként hirdeti az evangéliumot az elítélteknek. Könyvet is írt, amely fényes bizonyítás arról, hogyan működött benne és mindazokban Isten kegyelme, akikről most ő gondoskodik.

Jézus utolsó szavai menyemenetele előtt így hangzottak: „*Tanúim lesztek nem csak Jeruzsálemben, hanem mindenütt Júdeában és Szamáriában, sőt a föld végső határáig*” (ApCsel 1,18). Azt hiszem, hogy a föld végső határa az a hely is, ahol a társadalom kivetettjei és bűnözők élnek. Krisztus parancsa, hogy szüntessünk meg minden korlátot, a börtönfalak korlátait is.

A rabok
Isten komikusának neveznek.

Furcsának találják,
hogy a mennyről beszélnek
a pokolban.

Mosolyognak,
mikor megbocsájtást prédikálok
a megtorlás házában.

Nevetségesnek tartják
a verekedéskor
a másik arcot is odatartani.

Néhányan nevetnek az istentiszteleten
az Örömhíren:
Boldogok a szegények!

Tudod,
sokan jóakaratók velem.
Ők csak mosolyognak szelíden...

Petrus Ceelen: Rácsok mögött

* * *

Szent-Gály Kata gondolataiból

Úgy járj a Földön,
hogy Krisztus benned
akar közeledni az emberekhez,
– járj az ő irgalmával,
és előlegezd nekik a megbocsátást!

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Pintér Tibor

Mécses klub a Szegedi Fegyház és Börtönben

A Mécses klubok Magyarországon a Magyar Börtönpasztorációs Társaság felhívására alakultak meg közel három évvel ezelőtt. Jelenleg a sátoraljaújhelyi, a kalocsai és a szegedi börtönben működnek ezek a közösségek.

Különlegességük abban rejlik, hogy olyan, a börtönökben létrejött csoportokról van szó, amelyek bár a Börtönpasztorációs Társaság inspirálására, de mégis az elítéltek részéről jelentkező igény hatására alakultak ki, és általuk, önerejükkel szervezett mindenképpen figyelemreméltó vallási jellegű találkozási alkalmakat jelentenek. A börtönök világára nem igazán jellemző ez a fajta, az elítéltek részéről létrejövő önszerveződés, melynek személyi és tárgyi feltételeit a börtönök vezetése teremti meg, figyelembe véve a helyi adottságokat.

Tapasztalataim a Szegedi Fegyház és Börtönben, közismertebb nevén a Csillag börtönben immár harmadik éve működő Mécses Klubhoz kötődnek, így ezen keresztül mutatom be egy, a fentiek szerint alakult közösség munkáját, nehézségeit és eredményeit.

A szegedi Mécses klub 1996. szeptemberében alakult 5-6 fővel. Olyan elítéltek részéről indult a kezdeményezés, akik ha nem is tekintették magukat a klasszikus értelemben vallásukat gyakorló hívő embereknek, de mindenképpen vallási kérdésekre fogékonyak voltak. Ezenkívül ezek az elítéltek a börtönlakók belső hierarchiájában olyan helyet foglaltak el, ami által lehetőségük volt a többi elítélt között egyfajta közvélemény-kutatást is tartani, illetve igényként tolmácsolni a börtön vezetése felé egy nem hangsúlyosan felekezeti közösség létrehozását.

A jelentkezők tehát vallási kérdések iránti érdeklődésből és saját életük és sorsuk megértésének igényével kezdték meg ennek a csoportnak működését.

Szükség volt egy közösségvezetőre is, akinél természetesen feltétel volt, hogy ne elítélt, de teológiai kérdésekben járatos, képzett személy legyen.

Az később derül ki, hogy a vezető mennyire képes a továbbiakban megfelelni azoknak a kihívásoknak, amelyeket egy ilyen sajátos közeg jelent, illetve az, hogy mennyire képes tekintettel lenni az ott élőknek a kívülről jövő számára ugyancsak sajátos reakcióira, általánosságban véve sérült kulturális, viselkedési és érzelmi helyzetükre.

E tekintetben a vezető részéről mindenképpen el kell várni azt az alapállást, hogy ő másféle közösségi struktúrát képviseljen, mint amit egy fegyveres testület me-rev, szigorú, alá-fölé rendelt viszonyai jellemeznek. Természetesen, lényeges a szerephatárok megtartása, hogy a vezetői szerep az övé, de ezzel együtt baráti, demokratikus légkört kell kialakítania. Vezetői attitűdjei nem szabad, hogy diktatórikusak legyenek.

Habár tisztában kell lennie azzal a ténnyel, hogy bűncselekményt elkövetők között van, de ezt nem érezheti, és nem is érezheti, mert a csoporttagok a legkisebb jelét a vezető viselkedésének illetve személyükkel való ellenérzésének azonnal észreveszik. Az elítéltek ezekre a szituációkra nagyon érzékenyek, hiszen egyrészt a bűncselekményük hatása többségük számára mentálisan nincs feldolgozva, és a börtönlakókra jellemző általános bizalmatlanság, mely gátolja közöttük az egészséges emberi kapcsolatok létrejöttét, kihathat a vezető és a csoporttag közötti viszonyra is, amely a közösség felbomlását is előidézhetheti.

A közösség felekezeti szempontból heterogén, tehát nincs megkötöttség a résztvevők felé felekezeti hovatartozást illetően. Mindössze két kritérium létezik, az egyik az, hogy nem állíthatja, hogy „ő nem követett el semmit”, illetve a felekezeti hovatartozást illetően a másik felekezeti identitásának tiszteletben tartása. Ezen utóbbi egyébként a börtönökön belüli vallásgyakorlásnak sajátos helyzetéből is adódik, hiszen a börtönökben az úgynevezett „felekezetek közötti átjárhatóság” jellemző, melynek okai részben az egyházak részéről a megfelelő személyi feltételek hiánya, részben az elítélt korábbi hiányos vallási neveltetése következtében a felekezetek közötti korlátok jóval lazábbak, mint a börtönökön kívül.

Szegeden a Mécses Klub találkozásai heti egy alkalommal történnek, melyeken a Szentírás történetei a hermeneutika módszerével kerülnek feldolgozásra az elítéltek saját életére adaptálva. Ily módon a Biblia nem csak zárt, kötött jelentést hordoz, hanem a szöveg az ő életükre is képes eleven választ adni. A cél, hogy a történeteken keresztül szembesülhessenek tettükkel, illetve Isten irgalmával, s következőképp elhelyezhessék önmagukat, sorsukat és jelen helyzetüket a teremtett vi-

lágban. Hogy a bűn miért bűn, a büntetés miért jogos, és az emberileg valóban kilátástalan életüknek van-e egészen más lehetősége, mint a rácsok és a falak. Hogy a szabadság nem feltétlen a kinti élet, hanem a szabadságot önmagunkban kell megtalálni. Hiszen Isten a kiválasztott népének történetében, mely bűnökkel és vérrel terhes, mégis megtartotta az ígéretét, illetve a Megváltó tisztázta a bűnhöz és a büntetéshez való viszonyt.

Ezek a beszélgetések párbeszédnek Isten és ököztük, Isten története és az ő történetük között.

A rendszeres találkozásokat külön igény és megbeszélés szerint egyéni beszélgetés és lelkigondozás követi. Ezek az igények jelzik a személyes lelkigondozás fontosságát, illetve egyfajta visszajelzésnek is lehet tekinteni a közösség vezetője felé érzett bizalomnak.

Kérdőíves felmérés történt a csoporttagok között. A felmérés eredményéből kiemelnék néhány érdekesebb adatot, az elhangzottak tükrében.

Jelenleg a klub létszáma 14-15 fő, ezen belül létezik egy állandó 2-3 fős mozgás, az áthelyezések, vagy esetleges érdektelenségek miatt.

A kérdőívre 11 fő válaszolt. Arra kérdésre, hogy szükség van-e ilyen jellegű vallási találkozásra, illetve arra, hogy szívesen jár-e találkozásokra, a válasz 100% igen. A további önszerveződést tekintve, arra a kérdésre, hogy kitől hallott a klub létezéséről, 80% a társaktól hallott róla, és mindössze 20% a nevelőtől.

Érdekes eredményt tükröz az a kérdés, hogy mit vár el a Mécses klubtól. A többség kötetlen beszélgetést és véleménycserét a Bibliáról és az életről, kevesebben konkrétan csak a Bibliáról ismereteket, illetve 10% személyiségében fejlődési lehetőséget, vagy esetleg kikapcsolódást vár a hétköznapiokból.

Következésképpen közel azonos arányban merült fel igényként, hogy a találkozásokon mi legyen hangsúlyosabb: 50% a bibliai ismereteket tartotta lényegesebbnek, 50% pedig a Biblián keresztül saját életének a felismerését a világban. Tehát nem elhanyagolható a bibliai ismeretek mellett a lelkigondozás, vagy a személyiség fejlesztésének a felvállalása is. Természetesen nagyon kell ügyelni arra a vezetőnek, hogy az utóbbi ne váljon a Bibliának a kárára, hiszen nem szabad elfeledni, hogy a Megváltó nevében jöttek össze.

A kérdések közül kiemelnék még egy lényegeset. Arra az érdeklődésre, hogy tapasztalt-e személyiségében, belső életében változást, amióta részt vesz a találkozásokon, 80% úgy véli, hogy elfogadóbb és türelmebb lett, mint korábban volt.

Ezt a tényét saját tapasztalatom is alátámasztja, ugyanis a csoporton belüli reakciók egymással szemben higgadtabbak, mint korábban, és egyre inkább tekintet-

tel vannak a másik véleményére. A csoporton kívüli információim szerint a közösség tagjai részéről jóval ritkábbak a fegyvelemsértések, és a nem csoporttagok felé is kevésbé bizalmatlanok. Ezenkívül nem elhanyagolható tény még, hogy a személyzet helyzetét is már jóval reálisabban szemlélik, mint korábban.

Végül nézzünk meg egy konfliktushelyzetet, amelyet a csoporttagok önmaguk oldottak meg, úgy, hogy a korábbi megoldási lehetőségek helyett egy új alternatívát választottak.

Az egyik csoporttagra igen erős fojtott agresszivitás jellemző, amely jelen esetben erőszakos vallásos magatartásban nyilvánul meg. Sok problémát okoz a társainak, bibliai ismeretei és buzgósága türelmetlenné teszi, önmagát tartja megigazultnak, s mindenki mást kárhözra méltónak. A csoporttagok ennek ellenére türelmesen viseltetnek iránta, igaz nem nézik jó szemmel ezt a fajta elkülönültséget.

Egyik alkalommal ez az elítélt különösen agresszíven nyilvánult meg, és igen mélyen megsértette emberi és vallási önértékében a társait.

A csoporttagok ahelyett, hogy a szemétszeméért, fogat-fogért reagáltak volna, engem is meglepve, az igen feszült helyzet ellenére, bár határozottan, de még mindig végtelen türelemmel „helyre tették” a vádaskodót. Nem volt az erőszaknak nyoma sem, hanem józan, megfontolt érvek az indulattal szemben. Érveikben képesek voltak elválasztani az embert attól az agressziótól, amelyik őket érintette.

A következő találkozáskor pedig az az elítélt, aki a konfliktushelyzet előidézője volt, közölte azt, hogy ő még nem kért bocsánatot senkitől, az Istent kivéve, de most kéri, hogy a társak bocsássanak meg neki a korábbi viselkedéséért.

Összegezve, a szegedi Mécses klub alapítói elítéltek voltak, s a szerveződés nem a személyi állomány részéről indult el. Célját tekintve pedig a bibliai ismeretek és az Örömhír átadása mellett személyiségformáló feladata is van, amely csökkenti a prizonizációs ártalmakat, a börtönnek a személyiségre gyakorolt romboló hatását.

A személyi állomány tagjainak feladatát könnyíti meg, hiszen az érintett elítéltek belső feszültségének csökkenésével kevesebb fegyvelemsértés, illetve agresszív cselekmény könyvelhető el. Ezek az elítéltek pedig a többi elítélt között további pasztorációs munkát végeznek, ott, ahová az úgynevezett kívülről jöttek már nem biztos, hogy eljutnak.

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Fr. Bakos K. Damján börtönlelkész (Románia)

Betekintés a szamosújvári és dési börtönpasztorációba és a dési Mécses Lelkiségi Mozgalom működésébe

„Börtönben voltam és felkerestetek”
(Mt. 25,36)

Nagy öröm és megtiszteltetés számomra és néhány munkatársam számára, hogy részt vehetünk ezen a konferencián. Köszönetünket szeretnénk kifejezni, mindazok felé, akik lehetővé tették jelenlétünket.

Bevezetőként szeretném idézni Assisi Szent Ferenc Rendje Általános Konstitúcióinak néhány sorát: „Szent Ferencet az Úr a leprások közé vezette. Az Ő példájára vezette. Az Ő példájára a testvérek együtt és külön-külön is részesítsék előnyben a társadalom peremére kerülteket, a szegényeket és elnyomottakat, a megaláztatottakat és betegeket, és legyenek derűsek, amikor köztünk járnak, legyenek velük irgalmasok.

A föld minden kisebbségi helyzetben levő lényével testvéri közösségben és a szegények létfeltételeinek mai helyzetét megfontolva, azon munkálkodjanak a testvérek, hogy maguk a szegények egyre teljesebben tudatára ébredjenek saját személyi méltóságuknak, és azt őrizzék és növeljék.”

A társadalom peremére szorultak közé tartoznak azok is, akik saját vagy más hibájukból kifolyólag olyan büntényt kóvettek el, amelyet a társadalmi, igazságügyi törvények is büntetnek, szabadságvesztéssel, fogva tartással.

Szent Ferenc szellemisége mai követőinek is, a konstitúciók értelmében, küldetésük van az élet marginalizáltjai felé.

Az előírásokon túllépve személyes vonzódás, mondhatni szeretet is vezetett az ezen terület kiszorítottjai felé. Vonzódást éreztem afelé, hogy segítsek nekik a „személyi méltóságuk” értékelésében, hiszen elkövetett tettük szinte velejáruja, hogy személyiségüket leértékéljük. Az evangélium lényege szerint is örömhír, amely őket is érinti. Ennek az örömhírnek újra felcsillantását nagyon fontosnak tartom, hogy ezáltal is ráébredjenek annak a tudatára, hogy a Megváltó, vagyis Jézus Krisztus az, akinek eljövetele célját már Izajás próféta is így határozza meg: „*Ez az én szolgám, kit kiválasztottam, szeretett fiam, kiben kedvem telik... A megroppant nádat nem törí el, a füstölgő mécsbelet nem oltja ki.*” (vö. Mt 12,18-20) – rájuk is vonatkozik. Sőt talán a „megroppant élet” igazán az ő életükben mutatkozik meg leginkább. Ezért az örömhír számukra igazán örömhír lehet, csak el kell juttatni hozzájuk.

1994 augusztusában kaptam hivatalosan is engedélyt a marosvásárhelyi börtönbe pasztorációs szolgálatra.

1995 szeptemberében Déstre kerültem, és 1996 januárjától megkaptam az engedélyt a szamosújvári börtönbe való

bejárásomra. Azóta hetente rendszeresen folyik az elítéltek vallásos életének elősegítése, felkészítése a társadalomba való visszailleszkedésbe, azaz:

- katekézis,
- szentmise bemutatás, szentségek (bűnbánat, oltárszentség, betegek szentsége) kiszolgáltatása,
- a most folyamatban levő egyházmegyei zsinat egyes zsinati dokumentumainak megtárgyalása stb. által
- elítéltek adódó nehézségeinek enyhítése, segítése.

1998 Húsvétjától lehetőségem van a dési börtönkórház lelkigondozásának az ellátására is.

1997 júniusától megalakult plébániánkon egy Mécses Lelkiségi Mozgalom csoport a Magyarországon már működő Mécses Lelkiséghez kapcsolódva. Lelkiségi csoportunk, az itteni adott lehetőségekhez alkalmazkodva tudja a Lelkiség célját megvalósítani. A dési csoporton kívül más városokban is vannak Mécses tagok, mint pl. Csíkszereda, Marosvásárhely.

1998 májusában a dési börtönkórház felkért, hogy legyenek tagja egy Felügyelő Bizottságnak. A bizottság 10-15 tagból áll. Képviseletük magukat a városi tanács, a törvényszék, ügyészség, rendőrség, szociális és munkaügyi igazgatóság, jelentősebb gazdasági egységek, helyi személyiségek, orvosok, tanárok, papok, és egyes civil szervezetek vezetői. Célja: megismerni a börtönökben levő valós helyzetet, beszégetni az intézmény és személyzete gondjainak megoldásában, azon gondokba, melyek a szociális küldetésük teljesítésével kapcsolatosak. A civil társadalom bevonásának ösztökélése magába foglalja egy próbációs rendszer támogatását.

1998 júniusában dr. Jakubinyi György a gyulafehérvári főegyházmegye érseke a Mécses Lelkiségi Mozgalomról tudomást szerzett és írásban is kifejezte támogatását és elismerését a Lelkiség működésével kapcsolatban.

Lehetőségeink:

- Minden hónap utolsó péntekjén elvégezzük a keresztutat az elítéltekért, vagy valamilyen más ajtatosságot a liturgikus időszaknak megfelelően.
- Szentmisét mutatunk be a bebörtönzöttekért valamilyen rendezvényen, imadélutánnal egybekötve. Ilyenek voltak pl. a Jobb Latorról való megemlékezés, a „Stigmatizált anyákért” rendezett imadélutánok.
- Nagyobb ünnepek alkalmával csomagokat készítünk.

Nagyobb ünnepek alkalmával ünnepélyes misét tartunk, ilyenkor a lehetőségek szerint testvérek vagy a lelki ségből is részt vesznek. Ilyen alkalom volt 1998 Húsvétján, amikor a szamosújvári elítéltek számára fr. Benedek Domokos miniszter provinciális végezte a szentmisét néhány ferences testvérrel együtt koncelebrálva. Ugyanilyen alkalom volt 1998 Karácsonyra, amikor a dési börtönkórház elítéltejeivel egy nagyszámú plébániai ifjúsági csoport ünnepelhetett a születés misztériumát. Talán megemlítendő az a tény is, hogy mindkét börtönben vannak az elítéltek között is jó néhányan, akik elkötelezetten is bekapcsolódnak a Lelki ség imájába, bent a maguk adta lehetőségeik szerint.

Mindezen lelki segítség mellett próbálunk anyagi segítséget is nyújtani lehetőségeink (csak gyűjtésekből, koldulásból tehetjük) és a börtönök által nyitott lehetőségek szerint. Így ünnepek alkalmával csomagokat állítunk össze, apróbb létszükségleteiken segítünk (papír, írószerszám, szem-

üvegek, szappanok, ruhák és más szükséges dolgokkal). Különös gondot igyekszünk fordítani olyan elítéltekre, akiket évek óta egyáltalán nem keres fel senki, akiknek különböző okok miatt megszűnt minden családi kapcsolatuk.

A leírtak múltunk tevékenységeit képezik. Hála Istennek mindezekért.

Jövőbeni terveink:

- A Mécses Lelkiségi Mozgalom tovább terjesztése.
- A Lelkiségi tagok képzése szociológusok, börtönben dolgozók előadásával.
- Fel szeretnénk készülni a börtönökben és azokon kívül is a foglalkozó Nemzetközi Katolikus Börtönpasztorációs Bizottság által 2000. július 9-én tervezett „Börtönjubileumi” napra.

Azonban további terveinket és nyiladozó lehetőségeink megragadását a Szentlélek irányítására bízunk, Isten kezébe helyezzük. Köszönöm figyelmüket.

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Rev. Thomas Vlasák börtönlelkész (Prága, Cseh Köztársaság)

Börtönpasztoráció a Cseh Köztársaságban

A börtönökkel való szellemi, lelki törődést 1990-ben kezdték el a Cseh Köztársaságban. A hivatalos lelkészi szolgálatot 1992-ben vezették be. A Bizottságnak 7 állandó tagja van, amelyben a jelentősebb egyházak mind képviselve vannak, tehát az ökumenizmust teljes körűen figyelembe veszik.

A Cseh Köztársaságban jelenleg 34 börtön van, amelyben 22500 fogoly tölti büntetését. Ebből a számból 8000 a vádlott, 14500 az elítélt.

1993-ban aláírtak egy szerződést a papok tevékenységéről a cseh és moráviai börtönökben – ez a szerződés a cseh börtönök általános igazgatósága, a katolikus egyház és az egyházak világtanácsának a képviselője között jött létre.

A katolikus egyház 15 pappal és 20 önkéntessel vesz részt ebben a szolgálatban, a fogvatartottakkal levelezők és csomagot küldők száma 60.

A kapcsolatot a papi hierarchiához a Hradec Kralovci Josef Kajnek püspök biztosítja, aki a Cseh Püspökkari Konferencia tagja.

1998 vége óta lehetőség van teljes vagy félmunka időben is itt dolgozni, 20-30 dolgozója van a börtön lelkészi szolgálatának.

Tevékenységek: Szabályos időközönként látogatom a prágai fogdákat, börtönöket, Pankrác, Ruzyně – mindkét börtönben 2400 embert lehet elhelyezni.

Általános tevékenység: Liturgiák, misézés és szentségek kiszolgáltatása, párbeszéd az emberek között és természete-

tesen csoportban is, a pankráci börtönkórház látogatása, együttműködés börtönszakértőkkel.

A börtönlelkészi szolgálat bizottság minden tagjának lehetősége van meglátogatni mind a 34 börtönt.

Munkaértekezlet minden egyes börtönben. Találkozó szabadult foglyokkal és egyéni segítség azoknak, akik munkanélküliek maradtak sokáig, és hajléktalanoknak a Fájdalmas Szűzanya templomban.

Együttműködés a cseh jótékonyági szervezettel, jelenleg megnyílt a Menedékház, találkozás tudósítókkel, közbenjárás a foglyok érdekében a börtönök igazgatóinál, indítványok a bírósághoz felfüggesztett ítéletekért, közbenjárás azért, hogy a Cseh Köztársaság elnöke illetőleg az elnöki hivatal engedélyezze kegyelmüket.

A börtönrendszer árnyoldalai: A börtönök zsúfolásig tele vannak emberekkel, rossz a börtönök épületeinek a szerkezete, a rabok munkanélküliek – kevés a pénz a tanításukra, hosszú távú fogva tartás – rejtett erőszak a börtönökben.

A börtönrendszer reményt keltő oldalai: A Boromeum – egy ház Repyben, amely a boromeoi apácák gyülekezetének a tulajdona – fekvőhelyekkel, ahol a már hosszú ideje beteg emberek vannak és ennek a háznak az egyik része a női börtönben helyezkedik el. Itt miután a női börtön lakói elvégzik az egészségügyi tanfolyamot, segítenek a betegeknek, mint asszisztens nővérek.

Én a főesperes (archidiakónus) vagyok, és engem bíztak meg lelkészi szolgálattal a prágai börtönökben és kórházakban.

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Hajdú Miklós

Ökumené a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kérem, engedjék meg, hogy magamról röviden csak annyit: a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönbe 1989-től jártam rendszeresen. Jelenleg a Heves megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben foglalkozom az előzetesen fogvatartottakkal.

A változások a sátoraljaújhelyi börtön falain belül is érezhetőek voltak. Számátalan felekezet és szekta óhajtott részt venni az elítéltekkel való foglalatalkodásban, de a kezdeti érdeklődés hamar alább hagyott. Gondolom e felhangolás minden intézetben tapasztalható volt, hiszen a „civil állampolgár” - aki úgymond becsületes ember - most beléphetett a közember elől elzárt, rideg börtönfalak közé és egy másik világ titkait kezdte fűrkészni.

Sokak számára e lehetőség tiszavirág életűvé zsugorodott.

Hála Istennek Sátoraljaújhelyen azért nem adtuk fel ily könnyen, sőt az intézet vezetésével és a személyi állománnyal együttműködve azon voltunk, hogy megragadjunk minden olyan lehetőséget, mely a bűnből egy emberre útra vezetheti az elítélteket.

Természetesen a kezdeti lépések voltak a legnehezebbek. Ugyanis sem a büntetésüket töltők, sem a személyi állomány nem tudott mit kezdeni a lelkésszel, de én sem tudtam hová tenni ezt a - számomra akkor még - külön világot. S ekkor jött egy „külső” segítség, melyet én a Szentlélek kegyelmének nevezek, aki bizonyára látva tanácsatlanságunkat, elindította a folyamatot.

Az elítéltekkel és a nevelőkkel való beszélgetésekből lassan összeállt az a kép, hogy ők tulajdonképpen mit is várnak egy lelkésztől. Azóta is nagyon hálás vagyok azon embereknek, akik e kezdeti lépésekben segítségemre voltak.

Eleinte főleg vallásismerettel és -történettel foglalkoztunk, hiszen a fogvatartottak jó része odakint nem kifejezetten ilyen dolgokon törte a fejét. Rövid idő elteltével már mindenki kapott Bibliát egy külföldi segélyszervezet jóvoltából. Valójában ekkor kezdődött el az igazi missziós munka. Az Isten írott üzenetét kezünkbe is véve már behatóbban, mélyebben tudtunk foglalkozni a krisztusi tanítással. Közben megalakítottuk a „Mécset klubot”, amely még gyümölcsözőbbé tette az együtt eltöltött időket.

Persze a fogvatartottak sem tétlenkedtek, hiszen karácsonykor betlehemezéssel tették színesebbé a benti, sokszor egyhangú életet. (Az egyik évben az elítéltek kérésére az igénylők részére, zárkánként is eljátszották Jézus szüle-

tésének történetét.) Engedéllyel, a házi műhelyben előbb gyönyörű betlehemet, majd később egy elég nagy terepasztalt készítettek, melynek figurái miután cserélhetőek voltak, a kiemelkedő egyházi eseményeket meg is tudtuk jeleníteni.

1995 áprilisa újabb lendületet adott a börtönpasztorációnak. Ugyanis ekkor jöttek be az intézetbe a Sárospataki Református Teológia hallgatói Szénási Tamás V. éves teológus vezetésével. Vidámságuk, lelkesedésük újabb reménysugarat jelentett a bent lévők számára.

Közös megbeszéléseink folytán alakítottuk ki azt az aláspontot, hogy a rendelkezésünkre álló időt nem a két felekezet dogmatikai vitáinak megbeszélésére kaptuk, hanem azt egy közös cél megvalósítása érdekében kell hasznosan kitöltenünk.

Nevezetesen: *az elítéltek figyelmét ráirányítani azon Törvényekre, melyek örök érvényűek, s nem egy emberi jogalkotó kénye-kedve szerint formált utasítások, parancsok, avagy elvárások összessége.* Véleményem szerint ebbéli igyekezetünk meghozta gyümölcsét, hiszen igazi „ökumenikus”, ugyanakkor baráti keresztény kapcsolat alakult ki közöttünk, amely nem korlátozódott le a Magyarországon is bevezetett január végi, egy hétig tartó „közös imahétre”.

Igehirdetésükkel, gitárral kísért énekeikkel és természetesen sok-sok beszélgetésükkel valóban arról tettek tanúságot, amelyre a teológiai évek alatt készültek.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Véleményem szerint e kép csak akkor válik igazán teljessé, ha egy másik ökumenikus együttműködésről is beszámolhatok Önöknek. S ez pedig az újhelyi Fegyház és Börtön vezetésének és teljes személyi állományának nagyon pozitív hozzáállása.

Mindannyian tudjuk, bár nem hangoztatjuk, hogy azért ők is meg vannak keresztelve, gyermekeiket igyekeznek vallásos módon nevelni, s tudomásom szerint többen vallásukat is gyakorolják. A velük kialakult munka és baráti kapcsolat ugyanolyan szerves részét képezte a börtönpasztorációnak, mint a lelkészek missziós tevékenysége.

Kérem, engedjék meg, hogy újra köszönetet mondjak a sátoraljaújhelyi Büntetés-végrehajtási Intézetet képviselő Dr. Estók József dandártábornok Úrnak, valamint az Intézet minden dolgozójának azért a példaértékű segítségért, melyet a börtönpasztoráció ügyéért tettek és tesznek.

Az Ő megértő támogatásuk nélkül e beszámolóra nem kerülhetett volna sor.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Fazekas Margit (Mécses Szeretetszolgálat, Szeged-Tápé)

A Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság országos levelező szolgálata

A Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság 1991-ben alakult. Ez év karácsonyára csomagküldést szerveztünk a börtönökbe, olyan elítélteknek, akiknek nem volt semmiféle kapcsolattartásuk a külvilággal. A visszajelzésekből megrázó élményeink voltak. A hosszú évek óta börtönben levő ember, akinek senkije nincs, csomagot kap szeretetteljes szavakkal, mely megdöbbenette és lelkéig hatolt az a felismerés, hogy valaki szeretettel gondol rá. Ez adta az ötletet, hogy szervezzünk az egyszeri csomagküldőkből levelező szolgálatot. A szervezés úgy történt, hogy levélben megköszöntük a csomagküldést minden résztvevőnek, egyben felkértük, vállalna e levelezést, rendszeres kapcsolattartást egy börtönben levő emberrel. Meglepően sok igen választ kaptunk.

Levelező szolgálatunk jelenlegi létszáma 350 fő, akik kb. 500 elítélttel tartanak kapcsolatot. Célja: olyan, főleg hosszú évekre ítélt emberekkel levelezni, akiknek más kapcsolattartásuk nincs. Ezek az emberek a leghagyatottabbak, a legreménytelenebbek. Ezért a személyiség leépülése, a befelé fordulás, náluk a leggyorsabb. A levelezéssel védjük őket ettől, tudatosítjuk bennük, hogy fontosak a társadalom, az egyház és Isten számára, és biztosítjuk a minden ember számára nélkülözhetetlen érzést, a szeretetet.

Az elítéltekkel való levelezés az egyik legnehezebb börtönpasztorációs szolgálat. Legtöbb esetben végtelen türelmet kíván, le kell tudni küzdenünk azokat az ellenérzéseket, melyeket a levelezőpartnerünk kivált bennünk az állandó csomagkérésével, hálátlanságával, mértéket nem ismerő kívánságaival. (Azt tudják legtöbb esetben visszaadni, amit eddig ők kaptak az életből!) Ezt az önző, csak magára gondoló embert szeretnénk a levelezőink segítségével kimozdítani e bezárt lelkivilágukból és más emberi értékekre fordítani a figyelmüket. Van, amikor sikerül, de van, amikor nem. Szép számmal vannak e levelezőkapcsolatot értékelő elítéltek, ezek már mély barátsággá alakuló kapcsolatok.

Levelező szolgálatunk jeligével működik, saját név és cím feltüntetése nélkül. Ezzel védjük a levelezőinket az esetleges zaklatásoktól.

A Budapesten és környékén élő önkéntes levelezők saját kezdeményezésükre klubot hoztak létre, ahol két-

havonta találkoznak. Itt az időközben adódó problémájukat közösen megbeszélik, egymást erősítik. A klubban különböző szakemberek előadásain keresztül folyamatos képzésüket is biztosítjuk.

A levelező szolgálat jelentőségét nem győzzük hangsúlyozni, mert egyrészt egyszerre nagy létszámú elítéltekhez tudunk szólni a levelezőink segítségével, akik képviselik a szeretetszolgálatunk lelkiségét. Az önkéntes levelezőnk nem saját maga, hanem a szolgálat nevében levelez úgy, hogy a kezét, szívét, gondolatait is hozzáadja. A levelező szolgálaton keresztül vagyunk igazán bent a börtönben, hiszen nem csak a címzett elítélt olvassa a leveleinket, de a zárkatársak is. Így a hatásunk megsokszorozódik. Másrészt igen jelentős a személyes kapcsolat. Ez a legfontosabb, az emberi mivoltunk, létünk alapja. Látjuk, hogy mennyire fontos a szeretetteljes emberi szó ahhoz, hogy bent a börtönben az emberek megőrizzék emberi érzéseiket. Nagyon fontos számukra az a tudat, hogy nekem is van valakim, „van egy emberem”, aki nem megvetéssel gondol rám, hanem segíteni akar.

Levelező szolgálatunk a Büntetés-végrehajtás munkáját is segíti, mert feszültségoldó. Valami értelmet ad a mindennapoknak a levélvárás izgalma. A levélírás elfoglaltsága eltereli a figyelmét az elítélteknek a napi idegőrlő bosszúságokról. Társadalmi kontroll szerepe is van, mert a leveleken keresztül értesülünk a velük történetekről. Jelzéseikből, zaklatottságukból, fegyelmezhetlenségükből lelki állapotukra következtethetünk. Felhívja a levelezőnk figyelmét jelenlétének még fontosabb voltára, hogy segítségére igazán most van szükség.

A központba érkező leveleket továbbítás előtt ellenőrizzük. Visszasságokra reagálunk, levelezőinket tanácsainkkal támogatjuk.

E levelező szolgálat nagyszerűsége az is, hogy e szolgálat által a levelezőink is gazdagodnak lelkiekben. Meglátják a börtönben levő, testi-lelki nyomorúságban szenvedő emberben szunnyadó értékeket és segítik azokat a felszínre hozni.

Az Egyház tanítása szerint, minden ember a Szentlélek temploma, van e annál nemesebb feladat, mint leomlott „ember-templomok” felépítésében szolgálatot vállalni?

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Dr. Lénárd György teológiai professzor (Szeged)

Katolikus teológiai tanfolyam elítélteknek

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm Önöket. A börtönök történetében, azt hiszem, egyedülálló kezdeményezésről szeretnék beszámolni. A szegedi Csillag börtönben teológiai tanfolyamot indítottunk. Arról szólnék röviden, hogy miként keletkezett, mit csinálunk és mik a céljaink, reményeink.

Jó két évvel ezelőtt Majzik Mátyás azzal az ötlettel állt előm, hogy jó volna a börtönben teológiai tanfolyamot indítani, és hogy vállalnám-e a magam szakjában a tanítást, valamint a tanfolyam irányítását, vezetését. Őszintén megvallom, először bizarrnak gondoltam az elképzelést, de hamarosan ráéreztem kegyelmies mélységére. Meggyeztünk abban, hogy kezdetben négy féléves lesz a tanfolyam. Az első két félévben fundamentálist, szentírás-tudományt és egyháztörténelmet tanítunk, a második két félévben pedig dogmatikát, morálist és liturgiát. Szereztünk hozzá tanárokat, és megkaptuk Gyulay Endre püspök úr jóváhagyását is. Ezzel hivatalossá vált teológiai tanfolyamunk.

1997. októberében ünnepélyes Veni Sancte-val és 15 hallgatóval kezdetét vette a tanítás. Ma már a harmadik félévnél tartunk. Volt némi lemorzsolódás, áthelyezés, betegség és más ok miatt, de most is 11 a hallgatók létszáma. Minden tanár egyöntetű véleménye, hogy rendkívül lelkesek. Öröm tanítani őket. Félvényként vannak a vizsgák. Minden vizsgán jelen voltam, és tanúsíthatom, a vártnál sokkal jobban sikerültek. A vizsgák eredménye hivatalos lecke-könyvbe kerül. Aki eredményesen elvégzi a tanfolyamot és emberileg alkalmas rá, azt a püspök úr akolitussá avatja, ha az illető óhajta. Ennél többre nem képesít a tanfolyam elvégzése. Ezt természetesen őszintén elmondtam a leendő hallgatóknak is. Mi hát akkor a tanfolyam értelme és célja? Milyen remények lelkesítenek?

Első célja maga az ember. Az tudniillik, hogy az ember a börtönben se veszítse el, sőt megtalálja, életének értelmét, célját, boldogságát. Itt ugyanis olyanokról van szó, akik évtizedeket töltenek a börtönben. Sőt, valószínűleg rövidesen olyanok is lesznek, akik egész életüket a börtönben fogják leélni. Ilyen körülmények között kiegyensúlyozott, derűs, boldog életet élni világias szellemben lehetetlen. Értelmetlenné, céltalanná válik az élet. Egyetlen reménység a majdani szabadulás. De az is milyen? Mi várja őket, ha kikerülnek? Némelyek úgy próbálnak ebből a zsákutcából kijutni, hogy tökéletesebb bűncselekmény elkövetésére készülnek. A valóban életfogytiglanos számára azonban már ez sem lesz lehetőség. Állandó a belső feszültség. Nincs semmi, amiben megnyugodhatnak. A

benti szexuális kapcsolatok létesítése sem alkalmas erre. Az emberi lélek így szinte kivédhetetlenül vagy a depresszió, vagy a keménység, a kegyetlenség felé torzul el. Igazi kitörési lehetőség csak fölfelé van. Vagy másként fogalmazva, csak bent az emberi lélekben van. Aki ugyanis rátalál Istenre, az megtalálja életének értelmét, célját, boldogságát. Ez minden ember számára érvényes igazság, ahogyan Szent Ágoston fogalmazta meg vallomásaiban saját tapasztalatát: Magadnak teremtettél, Istenünk. Ezért nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem nyugszik benned. A börtönben pedig még élesebbek a kontúrok, kéréllhetlenebbek az életkörülmények mint kint. Aki viszont kiépíti Istennel személyes, bensőséges párkapcsolatát, az rátalál arra a szeretetre, amely egyedül képes kielégíteni az emberi szívet. Ez a boldogság aztán már nem függ senkitől és semmitől, csak Istentől és tőlem. „*Ki ragadhat el minket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség, üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard?...De mindezen diadalmaskodunk ő általa, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalik, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket Isten szeretetétől...*” (Ró 8,35-39) - írja Szent Pál. Erre szeretnénk alkalmat és lehetőséget teremteni a börtönök lakóinak.

Ehhez járul még a föltámadás és örök élet keresztény hite. A keresztény ember alapélménye ugyanis az, hogy örökké élek. A testi halállal nem fejeződik be életem, sőt akkor kezdődik igazán, mert akkor találkozom szemtől-szemben azzal, akinek megtapasztaltam kimondhatatlan szeretetét, akit én is mindennél jobban szeretek. A mulandó dolgok beszűkülése, elvesztése ezért nem teszi tönkre boldogságomat. A halálban úgyis elveszítem mind, de Őt, az én igazi boldogságomat soha senki el nem veheti tőlem. Minél több ilyen lelkületű ember lesz a börtönökben, annál jobban megváltozik a börtönök szellemisége, élete. Ez lenne kezdeményezésünk távolabbi célja. Tudom, ma szinte elképzelhetetlen, hogy bekövetkezik valaha. Nem is lehet megvalósítani pusztán emberi erőlködéssel, szervezéssel, bármilyen zseniális legyen is az. Meg kell tennünk ugyan minden tőlünk telhetőt a jó ügy érdekében, de az eredményt csak Isten kegyelme adhatja meg. A kegyelem viszont mindenható.

Van még egy, még távolabbi cél is. Kimondani is alig merem olyan csodálatos, emberileg annyira elképzelhetetlen. A gondolat mégis megfogant. Nem bennem. A börtönben a rabokkal, a rabok által megvalósuló szerzetes közös-

ség. Amikor a rab, akit Isten arra indít, iránta való szeretetből fogadalommal elkötelezi magát a szegénység, a tisztaság, az engedelmisség szerint való életre. Majd a börtön körülményei között megvalósítható szabályok szerint Isten imádásában, vezeklésben és a többiek szolgálatában éli életét. Azt hiszem, ez volna a végső megoldás. De ez már mindenestől Isten dolga. Emberi erőlködéssel nem

lehet szerzetes rendet alapítani, megszervezni. Az csak akkor jön létre, ha Isten akarja. Akkor viszont biztosan. Mi nem tehetünk egyebet, mint megteremtjük a lehetőségét ezzel a tanfolyammal is. Illetve még egyet tehetünk, a legfontosabbat, és ezt mindannyian megtehetik: imádkozni ezért. Kikönyörögni Istentől a megvalósulás kegyelmét.

Köszönöm figyelmüket.

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Szénási Tamás református lelkész

Ökumenikus börtönpasztoráció Sátoraljaújhelyen

Kedves Testvéreim!

Szénási Tamás református lelkész vagyok. Sok szeretettel köszöntök mindenkit a magam és a Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió Támogató Alapítvány nevében.

A Sárospataki Református Kollégiumban végeztem a teológiát, jelenleg a zsidó Kallódó Ifjúságot Mentő Missziónál dolgozom, ahol szenvedélybeteg (főleg kábító-szerfüggő) emberekkel foglalkozunk. Teológusként két évig jártam a sátoraljaújhelyi fegyházba. Nagyon hálás vagyok Istennek ezért a két évért. Úgy érzem, meghatározta az életemet, lelkési munkámat ez az idő. A teológián az ember sok mindent megtanul, de azt hiszem, hogy a legjobb homiletika órákat az elítéltek között kaptam. Csupán egyetlen példával hadd illusztráljam ezt:

Éppen a világunkban lévő szenvedés és háborúk kérdéséről beszélgettünk. Az egyik teológus barátom a nagyon jól ismert jézusi mondatot idézte, hogy „annak, aki arcul üt jobb felől, tartsd oda másik arcodat is”. Egy jól megtermett fiatal ember ült vele szemben. Mikor ezt meghallotta, helyéről félig felemelkedve, kissé ingerülten szegezte a kérdést barátomnak: Ezt te valóban komolyan gondoldod? Azt hittem, a keze már lendül is, és kipróbálja a „dolgot”. Megdöbentő volt számunkra, mennyire élesen jelentkeztek azok a mondatok a börtönben, amelyeket mi a teológián olyan könnyelműen emlegettünk.

A teológiáról rendszeresen hatan-heten jártunk az elítéltek közé. Akkor úgy éreztem, ez páratlan, vissza nem térő lehetőség az életünkben. Azokkal, akikkel a lelkési szolgálatra készülünk, egymást kiegészítve, egymást segítve, olykor egymással vitázva vehettünk részt ebben a misszióban. Persze sok mindent el is rontottunk.

Szinte fél évig volt egy csendes hallgatója a mi igehirdéseinknek, az elítéltekké váló beszélgetéseinknek. Általában be szokott ülni a padokba, a fiúk közé. Először azt sem tudtuk, ki a csoda ő. Mindig „lazán”, jókedvűen érkezett, és sosem oktatott ki bennünket. Igazából csak fél év elteltével derült ki, hogy ki is ő. Ő volt Hajdú Miklós (római katolikus plébános), aki akkor már 8. éve járt a fegyházba. Emlékszem, mennyire megdöbentem, mikor

ez kiderült róla. Neki volt türelme minket naiv, tapasztalatlan teológusokat csendesesen hallgatni.

Engem arra kértek, hogy arról beszéljek, hogyan tudunk együtt szolgálni, tehát hogyan valósult meg az Újhegyi fegyházban az ökuméné. Kellett hozzá egy katolikus pap, aki a maga tapasztalatával, korával: (hozzánk képest) tudott nagyon türelmesen hallgatni minket, kezelni bennünket, és meg tudta várni, míg mi naiv, néha túlfűtött, gyakran „nagy mellényű” teológusként ráfigyelünk. Aztán mintegy másfél évig dolgoztunk együtt a börtönben. Közösen tartottuk az alkalmakat, igyekeztünk kialakítani ehhez valamilyen tematikát. Én nem tudom hogyan, de közöttünk ez alatt a másfél év alatt semmiféle jelentősebb nézeteltérés nem volt. Mikor dogmatikailag valamiben nem egyeztünk, néha röviden jeleztük, hogy ez nálunk egy kicsit másként van, de mindannyian tudtuk, hogy ez most nem annak a helye, hogy egymással vitába szálljunk.

Nagy ünnepeken mi teológusok, hol egy színdarabban, hol mással készültünk, ami a mise keretébe lett aztán beépítve. Egy húsvétkor a sárospataki tanítóképző bibliaköre is bejött, és egy zenés áhítattal szolgáltak az elítéltek előtt. Ebben a bibliakörben voltak katolikus, evangélikus, református és metodista fiatalok is. Ezekre az ünnepekre hol a teológia, hol a főiskola gyűjtést szervezett, hogy a fogvatartottnak egy kis ajándékot tudjunk adni.

Azt hiszem itt mindenki sokkal többet tud a börtönmiszióról, és sokkal nagyobb tapasztalattal rendelkezik, mint én. Én úgy látom nehézségét tekintve frontvonala ez a misszió a lelkési szolgálatnak. Láthattam, hogy a legígéretesebbnek mutató emberek a börtön falai közül kikerülve, pillanatok alatt, hogyan csúsztak vissza régi életükbe.

Mint minden lelkési szolgálatnak, itt is az életmentés a legfontosabb. A megoldás Istennél van ezeknek az embereknek a számára is.

Befejezésül még egyszer hadd mondjam el közös szolgálatunknak a titkát. Közös cél kellett hozzá: ezek az emberek a legfontosabbak számunkra, és emberileg kellett egy olyan nyitott, türelmes katolikus pap, mint Hajdú Miklós.

I. NEMZETKÖZI BÖRTÖNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA, SZEGED, 1999. ÁPRILIS 8–10.

Leonard T. Kosatka CP, az ICGPPC elnöke (Japán)

A Katolikus Börtönpasztoráció Nemzetközi Bizottsága (ICGPPC)

Engedjék meg, hogy bemutassam a Katolikus Börtönpasztoráció Nemzetközi Bizottságát és annak tevékenységeit.

A Nemzetközi Bizottság közvetlenül a II. Világháború után jött létre, hogy támogassa a helyi egyházakat és azok püspöki konferenciáit, azzal a céllal, hogy teljesítsék a börtönben lévő foglyok, a már kiszabadultak és családjaik nyilvánvaló lelkipásztori igényeit. A „Vinculum Unitatis” mottóhoz igazodva, a bizottság ma egyesíti 104 nemzet katolikus börtönpásztori, apostoli küldetését a Föld minden kontinensén.

A kezdetektől számítva, a KBNB a Szentszék aktív támogatását élvez, nevezetesen az adott államnak a vatikáni titkárságát. Az első KBNB világkongresszust 1950-ben tartották Rómában, amikor a kongresszus titkára Giovanni Battista Montini volt, a következő pápa, VI. Pál.

Ma a KBNB továbbra is kiszolgálja az állami titkárságot, amely időről időre megnyeri a bizottság támogatását az Európa Tanács és az Egyesült Nemzetek Szervezete részéről is. A KBNB közvetlenül is együttműkö-

dik az igazság és béke főpapi tanácsával és hivatalos kapcsolataival vannak a papi kongregációval. Abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy átadjam a papi kongregáció elnökének, Dario Cardinal Castrillon Hoyosnak üdvözlétét és jókívánságait.

A KBNB most 10. világkongresszusára készül, amelyet 1999. szeptember 11 és 17 között tartanak Mexikóvárosban. A kongresszus témája, „Irgalom egy könyörtelen társadalomban”, amelyet pontosan azért választottak, hogy ezt a katolikus börtönpásztori törődést már a jubileumi 2000-es esztendő szellemében vigyék tovább.

A Katolikus Börtönpasztoráció Nemzetközi Bizottságának az elnökeként, ezennel megkérem a Magyar Börtönpasztorációs Társaságot, hogy további jó kapcsolatokat építsen ki a KBNB-vel és ha Isten is úgy akarja, legyen a tagja a közel jövőben a Nemzetközi Bizottságnak.

A KBNB igazgatósága nevében: „Örömmel látjuk önöket!”

Mikor vasárnap reggel
istentiszteletet tartok,
szombat este már
össze kell szednem minden erőmet.

Mikor a raboknak
az Evangéliumot hirdetem,
állok elől
remegő térdekkkel.

Mikor a rácsok mögött
dicsőítő éneket kell énekelni,
gyakran kihagy
a hangom.

Mikor a bennlakók előtt
hozzád, ó, Isten, imádkozom,
ismét csak elnémulok -

inkább velük együtt
hallgatok.

A börtönben
többet tudok meg Rólad,
mint a templomban.

A sétán a rabokkal
közelebb jutottam Hozzád,
mint a teológiai tanulmányaim során.

A zárkálátogatásaimkor
már Veled találkoztam:
Fogoly voltam
és Te jöttél hozzám...

Petrus Ceelen: Rácsok mögött

Jubileum A. D. 2000
International Commission of Catholic Prison Pastoral Care

Jubileum a világ börtöneiben

Magyarországi programjának megvalósulásai, hírei

2000. Jubileumi év. A Szentháromság éve. Az Üdvösség Szent Éve.

Sajnálattal közöljük, hogy a programunkban hirdetett (a büntetés-végrehajtás vezetésével 1998-ban megtárgyalt és általuk támogatott) ún. belső amnesztia (az érvényben levő fenyítések elengedése, illetve törlése) programját a jelenleg érvényben lévő jogszabályok nem teszik megvalósíthatóvá. Ez ügyben tárgyaltunk a bv országos vezetésével és a legfőbb ügyészség illetékeseivel is: eredménytelenül. Jogszabály-módosításra pedig már nincs közeljövőben lehetőség.

Megvalósult programok:

A Szegedi Fegyház és Börtönben Te Deummal ünnepelték a Teológiai Tanfolyam diplomaosztását, ahol 10 fő elítéltnak nyújtotta át az oklevelet Gyulay Endre püspök úr. Közülük nyolc fő jelenleg – gyakorló félévét teljesíti.

A Jobb Lator mint Krisztusra mutató példaképünk emléknapjának központi megünneplése a kőbányai Szt. László templomban történt. A szentmisét Dr. Paskai László bíboros érsek atya mutatta be Dr. Majzik Mátyás diakónus, a Mécses Lelkiség alapítójának szolgálataival.

Programunk:

Július 9-én vasárnap Jubileumi szentmisére készülnek hazánk és a világ összes börtönében. A központi ünnepi szentmisét a szegedi új börtönkápolna felszentelésével egybekötve Karl-Joseph Rauber apostoli nuncius úr és Gyulay Endre püspök úr mutatják be.

A jelen Jubileumi esztendőben várhatólag Sátoraljaújhelyen, a Budapesti Fegyház és Börtönben és a kalocsai női fegyházban készülnek el az új börtönkápolnák. Természetesen az ünnepélyes felszentelésük után vehetik használatba az Istent kereső elítéltek.

JOBB LATOR a Mécses Lelkiség lapja

Kiadja: a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság katolikus börtönlelképásztori szolgálata
Alapító főszerkesztő: Dr. Majzik Mátyás – Szerkesztőség: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Telefon: 36 62 495-592;
Fax: 36 62 497 260; E-mail cím: mecsesmajzik@deltav.hu <http://www.deltav.hu/~lator>

ISSN 1218-4284

Előfizetés egy évre: Belföldön 1000 Ft, külföldön: 20 USD vagy ennek megfelelő értékű más valuta
Nyomdai kivitelezés: Agapé Kft. Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged